

Témavezetői értékelés

Bugyi Anna Alexandra: “A Mária-kultusz eredete és bibliai szempontú vizsgálata” című TDK-dolgozatához

Bugyi Anna Alexandra TDK-dolgozata két fő célt tűzött ki: először is a Mária-kultusz eredetét tekinti át, majd pedig bibliai szempontú – vállaltan polemikus hangvételű – elemzését tartalmazza, kitérve a Mária-jelenésekre is. A téma vizsgálata önmagában két fő problémát vet fel:

- 1/ A Mária-tisztelet igen régóta képezi hitviták tárgyát, ezért igen nehéz a témában teljesen újat mondani vagy új szempontokat felvetni.
- 2/ A téma tárgyalását befolyásolhatja a dolgozat szerzőjének szubjektív viszonyulása magához a Mária-tisztelethez, továbbá az, hogy ez a kérdéskör önmagában is eléggé kényes, a hozzá kapcsolódó érzelmi felhangok és a felekezeti elfogultság lehetősége miatt.

E két kérdésre a dolgozat elemző ismertetését és értékelését követően próbálunk választ adni.

A dolgozat – mint fentebb említettük – történeti szempontból közelíti meg úgy a Mária-tisztelet kialakulását, mint a bibliai Mária, azaz Jézus anyja személyét. A bevezető szakaszt követő 2. fejezetben szereplő történeti áttekintés enciklopedikus igényű, teljességre törekedve és ugyanakkor világos stílusban, a laikus olvasó számára is érthetően mutatja be a Mária-tisztelet kialakulásának legfontosabb állomásait. Ugyanez vonatkozik a dolgozatnak a kérdéskör magyarországi vonatkozásait tárgyaló 4. fejezetére is.

A két fejezetet fogja közre a súlyponti jelentőségű 3. fejezet, melyben magáról a bibliai Máriáról van szó. E fejezetben a szerző a római katolikus dogmatika Máriával kapcsolatos kijelentéseit veti össze a Biblia vonatkozó kijelentéseivel illetve tényeivel, alfejezetekre osztva a kérdés tárgyalását. Ez a dolgozat leginkább polemikus hangvételű, ezért tartalmi szempontból legkényesebb része.

Elmondható, hogy a hallgató igen sikeresen oldja meg a Mária-tisztelet kritikai elemzését. Elsősorban a bibliai tényekre összpontosít, és veti össze ezeket a római katolikus dogmatika Máriára vonatkozó kijelentéseivel. A stílus végig érvelő marad, csak néhány helyen érezhető, hogy a szerzőnek kissé vissza kellett volna fognia a Mária-tisztelet iránti kritikus hangvételét. Az

érvrendszerből kiemelkedik többek között a Mária szüzességére vonatkozó három legfontosabb római katolikus dogmatikai tétel biblikus vizsgálata, melyek közül a szerző egyet bibliailag teljesen megalapozottnak tart, míg a másik kettőt ugyanezen alapon vitathatónak. A fejezet további erénye, hogy igen részletes képet ad a bibliai Mária személyéről, ismét csak a laikus olvasó számára érthető stílusban.

A záró fejezet a legjelentősebb Mária-jelenések (pl. Lourdes, Fatima, Medjugorje, stb.) áttekintésére és rövid értékelésére vállalkozik. Itt ugyancsak nem kerülhető meg egy kényes kérdés, a jelenések eredetének vizsgálata. Ezt a szerző egy általános szempont felvetésével oldja meg, mely szerint a természetfeletti jelenések nem csupán Istentől származhatnak, és a Mária-jelenéseket is abból a szempontból kell vizsgálni, hogy a Mária-látomások kijelentései összhangban vannak-e a Szentírás üzenetével.

A fentiek háttérén térhetünk rá a bírálat elején felvetett két kérdés megválaszolására.

1/ A Mária-tiszteletéről nehéz valóban újat vagy eredetit mondani. Ám a Mária-jelenések 80-as és 90-es évekbeli reneszánszának háttérén, továbbá a téma magyarországi vonatkozásait tekintve van helye annak, hogy a kérdés a szempontok árnyalásával időnként újra terítékre kerüljön. E tekintetben a dolgozat megfelelő szemlélettel és stílusban közvetíti a Mária-tiszteletre vonatkozó legfontosabb ismereteket. A Mária személyével kapcsolatos rész viszont tagadhatatlanul önálló meglátásokat, felismeréseket is tartalmaz, és érződik, hogy alapos kutatómunka áll mögötte.

2/ A dolgozat egészét tekintve többnyire érvényesül az elfogulatlan, objektív megközelítés, bár időnként a szerző beleesik abba a hibába, hogy vizsgálódás nélkül tesz a Mária-tiszteletre vonatkozó kritikus kijelentéseket. További erény, hogy a jelenség vizsgálatához elsősorban a római katolikus egyház saját tanítását veszi vizsgálat alá, akkor is, amikor ehhez polemikusan viszonyul. Felekezeti elfogultságnak nem találhatjuk nyomát a dolgozatban, a hallgató a sajátjától eltérő vallási felfogást is tisztelettel kezeli.

Végezetül fontos megemlíteni a dolgozat kisebb hiányosságait is:

- A szerző a Mária-tiszteletre vonatkozó tanítás vizsgálata során döntően egyetlen római katolikus forrást, Dr. Előd István Dogmatikáját használja, bár érződik, hogy egyéb

szakirodalmat is felhasznált. Célszerűbb lett volna bővíteni az idézett művek listáját.

- A hallgató részben megfogadta azt a témavezetői javaslatot, hogy a dolgozat középpontjában a bibliai Mária személye álljon, de az egyéb tárgyalt témák miatt a dolgozat kissé “töményre” sikeredett. Nem egészen világos az sem, hogy a Mária-tiszteletről szóló általános ismertetést és a téma magyarországi vonatkozásainak tárgyalását miért kellett a középponti fejezet közbeiktatásával távolra helyezni egymástól, bár a szétválasztás önmagában indokoltnak tűnik.
- Az utolsó megjegyzés a téma megnevezésére vonatkozik: a kissé negatív felhangú (bár a szakirodalomban széles körben használt) “Mária-kultusz” kifejezés helyett szerencsésebb lett volna a “Mária-tisztelet” használata a címben és a dolgozatban egyaránt. Nagyrészt témavezetői felelősség, hogy ennek tudatosítása nem eléggé történt meg.
- Célszerű lett volna a dolgozat végén egy összefoglaló fejezet beiktatása (a hallgató a konzultáció során ugyanakkor jelezte, hogy ettől eltekintene).

Összefoglalásul elmondhatjuk, hogy a dolgozat kisebb hiányosságai mellett is vitathatatlanul értékes, a téma továbbgondolására ösztönző írás, melyet nyugodt szívvel ajánlhatunk egy TDK-konferencián történő megvitatásra.

Budapest, 2012. november 05.

Takács Szabolcs